СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 177. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 1. серпня, 1928. — VOL. XXXVI. No. 177. Jersey City, N. J., Wednesday, August 1, 1928. THREE CENTS

ВІЙСКО РОЗГАНЯЄ СТРАЙКАРІВ БАГНЕТАМИ

256 СТРАЙКАРІВ АРЕШТОВАНО.

НЮ БЕДФОРД, Месечузетс, 30. липня. — Коло 10,000 страйкуючих робітників ткальняних фабрик зібралося нині коло центральної кватири поліції. Демонстрація була випливом обурення страйкарів на захование поліції підчас ранішньої демонстрації перед ткальняними фабриками Гвитмена, Нонквиста й Нашавена, котру поліція розігнала. Щоби запротестувати проти сього розігнання мітінґу, скликано масові пикети та визвано поліцію здержати пикети, як вони можуть.

Коло 4. години сполудня поліція дістала повідомлення, що перед фабриками стоять масові пикети. Поліційна дирекція вислала сейчас відділ поліції, щоби розігнати пикети. Полісмени заарештували всі пикети та відвезли до поліційних арештів. Тоді організатори страйку виставили другий ряд пикет, знова 65 осіб. Знова приїхала поліція та забрала їх до арешту. Підчас сього арештовання приходило нераз до бійки між арештованими робітниками й робітницями, з одної сторони, та поліцією з другої. На поліцію впало теж кілька каменів і цегол.

Вечером, коли на поліції сиділо вже 256 осіб, перед поліційною стацією зібралася величезна товпа народа. Демонстранти були сильно огірчені. Вони стали гукати на поліцію, а їм з тюрми помагали арештовані. Не можучи дати собі ради з великою масою народа, що після обчислень доходила до 10,000 людий, поліція визвала стейтову мілїцію. Коли зібрані демонстранти не хотіли розійтися мимо сього, що їм прочитано „райот ект", командант війська приказав наложити багнети й розігнати демонстрантів.

ВБИВНИК ОБРЕГОНА ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО РЕЛІГІЙНОГО МОТИВУ.

ВВАЖАЄ СЕБЕ ПОКЛИКАНИМ ДО ЗВІЛЬНЕННЯ ЦЕРКВИ ВІД ЇЇ ВОРОГІВ.

МЕКСИКО, 30. липня. — Столична поліція, що вела досі слідство в справі вбийства нововибраного мексиканського президента Обреґона, запросила нині газетярів до канцелярії начальника поліції для предложення їм заяви вбийника Обреґона.

На сю небувалу конференцію зявилося коло 40 осіб, газетярів і урядників поліції. Начальник поліції привів відтак убийника Хосе де Леон Тораля, і в його присутности прочитав його зізнання. Опісля попросив його потвердити сі зізнання. Вбийник заявив, що вони правдиві, що вбийник і зробив.

У своїх зізнаннях Тораль говорить про своє життя, про те, як він дійшов до думки вбийства та як він виконав замах. Він заявляє, що він не мав ніяких товаришів ані спільників вбийства, що робив усе самий; однак, він признається, зробив се під упливом думки, що, вбиваючи Обреґона й Каеса, він звільнить мексиканську католицьку церкву від головних ворогів. Сю думку, він признає, вложили йому в голову монахині одного монастиря. Він уважає себе покликаним до сеї великої місії для католицької церкви, і свого вчинку не жалує.

Він походить з бідної родини, і тепер навіть, жонатий, жив усе зі своїми родичами, заробляючи час від часу як артист по 50 долярів у місяць. Він ходив до монастирських шкіл і був дуже побожний. Має літ 27, є слабої, майже жіночої будови тіла, має лагідну усмішку. Коли його питали, чи він здоров на умі, він заявив, що він здоров, бо прецінь за такого його признали судові лікарі.

Він виразно заявив, що Моронес, мексиканський робітничий провідник, якого аґрарії примусили вступити як виновника замаху, не має нічого спільного зі замахом. Він говорив, що поліція трактує його в вязниці добре.

Поліція шукає тепер монахині, котра піддала думку вбийства Обреґона й Каеса, та Мануеля Трехо, котрий позичив йому револьвера; Трехо, якого арештовано кілька днів тому назад, се людина зовсім инша.

ХЛОПЧИНА НЕПОВИННИМ УБИЙНИКОМ.

ГЕКЕНСЕК, Ню Джерзі, 30. липня. — Семилітний Йосиф Сікора з Іст Ретерфорду признався, що він трутив у воду свого товариша й однолітка Вилїема Майнеріха та що сей, не вміючи плавати, втопився. Хлопчина з плачем говорив, що він забавлявся з другими хлопцями й робив те саме, що другі.

Поліція станула перед цікавим правничим питанням, чи арештувати дитину за вбийство. Поліційні правники прийшли до переконання, що семилітної дитини не можна обжалувати за злочин.

ВЕЛИКЕ ВІДКРИТТЯ НА ПОЛИ ФОТОГРАФІЇ.

РОЧЕСТЕР, Ню Йорк, 30. липня. — Джордж Істмен, 74-літний винахідчик і фабрикант фотографічних апаратів, подав до публичного відома, що йому вдалося тепер здійснити мрію 25 років його життя, а то винайти такий спосіб кольорової фотографії, що його можуть вживати в хатах аматори.

Нині Істмен предложив свій винахід перед зборами визначних учених, винахідників, газетярів і вчителів, які зібралися на його запрошення до його приватної хати.

Усі учасники сеї проби були переконані, що винахід почине нову епоху в історії фотографії. Як усякі великі винаходи, винахід є незвичайно простий, так що аматори без трудности можуть навчитися, як здіймати кольорові фотографії.

ВІДОЗВА ДО МІСЦЕВИХ УРЯДНИКІВ І ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

Високоповажані Панове!

В Америці прийнято звичай назначувати відповідний протяг часу на кампанії в ріжних гуманних цілях. Звичаю сього придержуються тепер ріжні організації, інституції, міста, стейти й Федеральний Союз. Видно з того, що таке назначення осягає свою ціль.

Комітет, що від двох літ веде з рамени Головного Уряду акцію за здигненням Сиротинця-Захисту при У. Н. Союзі, відкликується отсею дорогою до всіх членів і прихильників такого Сиротинця-Захисту до такої акції: Як се роблять Американці, так зробім ми. Призначім місяць вересень 1928. року на місяць Сиротинця-Захисту, і в той час переведім як найсильнішу кампанію за Сиротинцем-Захистом при У. Н. Союзі.

Вересень се найвідповідніший місяць для влаштовання пікніків, загальних зіброк, „теґ-дейів" і тим подібних підприннять. Всіх їх можемо ми використати для збірки фондів для Сиротинця-Захисту У. Н. Союза.

Най кождий відділ У. Н. Союза займеться сею акцією. Де в місцевости є більше відділів, вони можуть злучитися для спільної акції та сотворити спільний комітет для переведення спільної місячної кампанії в користь Сиротинця-Захисту У. Н. Союза.

Комітет Сиротинця-Захисту робить далі все можливе для осягнення сеї акції. Триста шістьдесять пять відділів У. Н. Союза досі активними жертвами показали свою прихильність до справи. Члени зложили досі близько $40,000, що дає нам запоруку, що ми потрафимо зібрати $100,000, яких нам треба для почаття ставлення Сиротинця-Захисту.

Комітет Сиротинця-Захисту радо послужить радою й інформаціями при уладженню „теґ-дейів" та других підприємств у місяцю вересни на користь Сиротинця-Захисту У. Н. Союза. Доложім усіх старань, щоби серед членів і членкинь У. Н. Союза, та серед наших знакомих і приятелів не було ні одного, що не давби жертви та не причинився працею до збільшення Фонду Сиротинця-Захисту.

Зробім так, щоби місяць вересень 1928. року був памятним місяцем в історії будови Сиротинця-Захисту У. Н. Союза. Нам сей місяць принесе сиротам потрібну опіку, старим членам бажаний захист, а другим членам і членкиням честь і славу за гарне виконання славного й корисного діла.

Най живе Сиротинець-Захист У. Н. Союза! Най живе Місяць Сиротинця-Захисту!

Комітет Сиротинця-Захисту

Українського Народного Союза:

Теодор Грицей, голова; Омелян Ревюк, секретар; Семен Ядловський, Григорій Пипюк і Анна Стадникова, члени.

Головний Екзекутивний Комітет:

Теодор Грицей, головний предсідатель; Роман Слободян, фінансовий секретар; Іван Каштанюк, рекордовий секретар; Василь Левчик, касієр.

ЗІ СВІТА

ЛОНДОН, 28. липня. — Рамзей Мак Дональд, бувший премієр робітничої партії, виїхав до Канади. „Виключно для відпочинку", як сказав лідер англійських робітників. З ним знаходяться і його три доньки.

БЕРЛІН, 29. липня. — Після пляну воздушної кампанії „Люфтганзе" воздухоплавні компанії Европи мають скомбінувати рух літаків з рухом потягів, від чого скорість руху має значно побільшитися.

КОПЕНГАГА, 29. липня. — Генерал Нобіле та його товариші разом з амбасадором прибули сюди на дві години скорше. Тут їх зустрічали Італійці, які мешкають у Данії. Вони ґратулювали йому та піднесли квіти. Чеський професор Богунек іде разом з ними лише до Ляйпціґу, відкіля поїде до Чехії.

ПАРИЖ, 29. липня. — Франція можливо дуже скоро за прикладом Америки підпише угоду з Китаєм. Европейська дипльоматія каже, що Америка перехитрила Англію в акції в Китаю.

САНТАНДЕР, 29. липня. — Прімо де Рівера, еспанський диктатор, склав офіційну візиту командантові американського кружляка „Дітройт", що знаходиться тепер в Еспанії.

ПАРИЖ. — Власник аероплану Колумбія, Левін, який минулого року разом з Чемберленом перелетів океан і опустився в Німеччині, сього року збирався летіти з Парижа до Ню Йорку. Тепер покинув цю думку, бо літак, котрим мав летіти, не готовий.

МОСКВА. — Німецький пароплав Монте Сервантес, який дістав пробоїну при зударенні з кригою, не може далі плисти і мусить бути направлений. 1,800 пасажирів мусять ждати на Шпіцберґені.

БУДАПЕШТ. — Мадяри рішили вшанувати память поляглих підчас світової війни вояків, яких нараховують 658,000, поставленням памятника.

ПАРИЖ. — Французький премієр Поанкаре за останні два роки виїхав уперше на вакації.

ВІННІПЕГ, Канада. — Пять людей вскочили сьогодня до відділу Канадійського Комерційного банку, й загрожуючи револьверами, забрали 30,000 долярів. Після грабунку бандити відїхали на авті, яке мало таблицю Злучених Держав.

ДІСАВ, Німеччина. — Німецькі герої Кель та барон фон Гюнефельд, які перелетіли через океан 26. марта, після поїздки по Німеччині нарешті повернулися домів.

ЗЛОДІЙСТА В ЦАРГОРОДСЬКОМУ ТОРГОВОМУ ПРЕДСТАВНИЦТВІ СССР.

ЦАРГОРОД, 29. липня. — Голова царгородського торгпредства Ібрагімов утік з двома міліонами марок. Контрольна комісія, яка виїхала з Москви для розслідження, встановила великі злодійства. Більшість урядовців на приказ виїздити до Москви відмовилася. Помічник директора контори большевицької фльоти заявив, що волів відмовитися від посади ніж їхати в СССР.

Троє инчих службачих поїхали потайки.

Далі виявилося, що секретарка одружилася з врангелівським офіцером. Друга секретарка поїхала в Париж. Аташе торгпредства виїхав невідомо куди; кажуть — до Берліна.

НОВИЙ КОМУНІСТИЧНИЙ ЗАГОВІР У КИТАЮ.

КАНТОН, Китай, 29. липня. — Китайський уряд оголосив сьогодня, що поліція відкрила новий заговір комуністів. 140 з них арештовано, 9 покарано на смерть. Сконфісковано багато комуністичної літератури.

ВАРШАВА. — Польські газети повідомляють, що двох большевицьких старшин перейшло границю. Один з них каже, що був адютантом генерала Врангеля. Обох затримала погранична сторожа до вияснення дійсної індентичности.

ЛІМОЖ, Франція. — Чотириста комуністів пробували звільнити з тюрми арештованого товариша. Поліція розігнала юрбу, при чім арештувала 30 других комуністів.

ВАРШАВА. — Борисови Коверді, вбийникови большевицького посла Войкова, на підставі амнестії знижено кару до 10 років тюрми.

МОСКВА. — Водолази „Красіна" відкрили на німецькому кораблі „Монте Сервантес" нову діру. Після направи він буде продовжувати експедицію навколо Шпіцберґена.

МАРШАЛ ПІЛСУДСКІ ВРАТОВАНИЙ ПЕРЕД БОМБОЮ.

БЕРЛІН, 30. липня. — Замах на життє маршала Пілсудського, польського міністра війни, udaремнено викриттєм на час бомби в польськім військовім офісі, як про се повідомляють з Варшави. Бомба була в пакунку, адресованім до Пілсудського. Депеші кажуть, що сю подію задержано у Варшаві в тайні, а коли вона вийшла на яву, то були поголоски, що розлючений Пілсудскі застрілив одного з жовнірів, що стояли на варті у військовім офісі.

БОЖЕВІЛЬНИЙ АСИСТЕНТ УНІВЕРСИТЕТУ.

Асистент гуманістичного відділу університету ім. Баторія у Вильні др. Глаз у приступі божевілля, хотів викинути крізь вікно з другого поверха свою жінку й двоє дітей. Приступом вдалося спровадити нещасного до шпиталю св. Якова.

ЗАГАДОЧНИЙ ВИБУХ В ХЕМІЧНІЙ ФАБРИЦІ В ЛОДЗІ

ПРИПИСУЮТЬ ВИБУХ ПРОТИПОЛЬСЬКИМ РЕВОЛЮЦІЙНИМ ЕЛЕМЕНТАМ. ЗГИНУЛО 40 ОСІБ, А ПОНАД СТО ЗІСТАЛО РАНЕНИМИ. ШКОДА ВИНОСИТЬ ОКОЛО $500,000.

ЛОДЗЬ, Польща, 30. липня. — Експльозія, яка вибухла вчера в хемічній фабриці Фукса і Ґаґрі, викликала великий переполох, бо пригадала людности дні з початків світової війни, коли то велися бої між Німцями й Росіянами. На протязі двох годин експльодувало 4 тони хемічних вибухових матеріялів. Детонація, викликана наслідком вибуху, була така страшна, що все населення повтікало з хат. Яких 50.000 людей не важилося вернути на ніч до домів, а ночувало по городах і полях. Всі боялися нових вибухів, а через те і завалення домів.

Польські газети приписують цей вибух між іншим головно протипольським революційним організаціям.

Згинуло 40 осіб, а 19 тяжко ранених мабуть впаде жертвою одержаних ран.

ПОЛЬЩА „ВИТАЄ" СВІТОВИХ ЛЕТУНІВ.

КАЖЕ ҐІНЕФЕЛЬДОВИ ВИСІСТИ З ТРЕНУ І ЇХАТИ ДО ДАНЦІҐУ ЗА ВІЗОЮ. НЕ ДОЗВОЛИЛА ЇМ ПЕРЕЛЕТІТИ ЧЕРЕЗ КОРДОН. АЖ ТЕПЕР — КАЖЕ ҐІНЕФЕЛЬД — ПІЗНАЄ СВІТ, ЩО В ЕВРОПІ НЕ ВСЬО В ПОРЯДКУ.

БЕРЛІН, 30. липня. — Ціла німецька преса обурена до крайности поведенням Польщі супроти світових летунів Келя і барона Ґінефельда, котрі перелетіли недавно тому Атлянтійський океан з Европи до Америки. У всіх краях витали їх з найбільшими почестями, а тільки одна Польща віднеслася до них ворожо. В першу чергу не дозволила їм перелетіти данціґську смугу і летуни були змушені летіти до Східної Прусії через Балтійське море. А далі, коли Ґінефельд був змушений вертати до Берліна зелізницею, казали йому польські урядовці підчас переїзду через данціґський коридор вертати автомобілем до Данціґу і застаратися в польському консуля відповідну польську візу. Нічого не помогли виправдання Ґінефельда, що він вже був в польського конзуля і той дав йому те, що потреба, зглядно повинен був знати, яку треба давати візу. Ґінефельд таки мусів їхати до Данціґу по нову візу.

Огірчений таким поступованням Ґінефельд заявив американським кореспондентам, що жалує, що він недавно тому вислав сердечні желання польським летунам з приводу їх спроби перелетіти океан, та додав, що його інцідент буде наглядною наукою для многих, які думають, що в Европі вже погоїлися рани світової війни.

СИЛА ДОГОВОРУ В РУКАХ АМЕРИКИ.

ТАК ВИСКАЗУЄТЬСЯ ЧЕМБЕРЛЕЙН ПРО МИРОВИЙ ДОГОВІР КЕЛЛОҐА.

ЛОНДОН, 30. липня. — В англійській палаті послів міністер заграничних справ Чемберлейн говорив про міжнародне положення, а при тім згадав і про договір Келлоґа. Чемберлейн підніс, що цей договір стверджує головно те, що війна є великим злом, та що за те зло належить хапатися тільки в остаточнім випадку. Практичне значіння буде цей договір мати аж тоді, коли Злучені Держави дадуть доказ, щодо того, як вони ставляться супроти того, хто викликує війну і нападає на другого.

НАМАГАЮТЬСЯ ЗНЕСТИ РЕВАЛІЗАЦІЮ НА МОРИ.

ФРАНЦІЯ І АНГЛІЯ ПОГОДИЛИСЯ ПОВІДОМЛЯТИ СЕБЕ РІК НАПЕРЕД ПРО ЕВЕНТУАЛЬНІ ПЛЯНИ ДАЛЬШОЇ РОЗБУДОВИ ЇХНІХ ФЛЬОТ.

ПАРИЖ, 30. липня. — Франція і Англія посунули справу роззброєння в многім наперед, коли заключили умову, що будуть взаїмно себе повідомляти рік наперед про будову нових кораблів і другі пляни, що відносяться до розбудови фльоти.

Той договір уважають великим тріюмфом дипльоматії, яка довела до того, до чого ніяким робом не могли дійти генерали і військові експерти.

БЕЗ СОВІТІВ НЕМА РОЗОРУЖЕННЯ.

ТАК КАЖЕ ЛЛОЙД ДЖОРДЖ І ДОМАГАЄТЬСЯ, ЩОБИ ДОГОВІР КЕЛЛОҐА ПІДПИСАЛИ І СОВІТИ.

ЛОНДОН, 30. липня. — Бувший премієр Ллойд Джордж, розбираючи договір Келлоґа в справі поставлення війни поза законом, заявив, що не бачить між тими державами, що мають цей договір підписати, Союза Соціялістичних, Совітських Республик. А без совітів, казав Ллойд Джордж, цей договір не буде мати особлившого значіння.

АМЕРИКАНЦІ ПРОГРАЮТЬ.

ТРАТЯТЬ ВЖЕ ТЕПЕР ТРИ ЧЕМПІОНСТВА, ЩО ЇХ ВИБРАЛИСЯ ЗДОБУВАТИ НА ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРИЩАХ.

АМСТЕРДАМ, 30. липня. — Зі всіх учасників, що прибули на олімпійські ігрища, найбільше засумовані Американці. Бо вони звикли вести перед у всіх спортових змаганнях, а тут виходить, що вийдуть з значним пораженням. Бо вже по самім початку готові вони втратити три титули першенства в перегонах, які перейдуть на сторону Англії. А досі були Американці на тім полі непобідимі. Поразку толкують собі так, що американські спортовці занедбали в послідних часі тренування.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 6, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Загряницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

УПАДОК НІМЕЦЬКОГО МОНАРХІЗМУ

Коли Німеччина вибрала своїм президентом ґенерала Гінденбурґа, то сейчас виринули питання: яке значінне має сей вибір для будучої форми правління в Німеччині? Чи значить се, що Німеччина скоро верне до монархії? Чи може се показує, що німецька република сильно утверджена?

Можна було тоді побачити цікаве явище, що кожда сторона пояснювала вибір Гінденбурґа на свою користь. Републиканці говорили, що вибір Гінденбурґа се доказ побіди републиканської ідеї, а монархісти говорили, що се доказ побіди монархізму.

Монархісти показували на факт, що керму держави віддано вірному ґенералови німецького цісаря, отже переконаному монархістови. Републиканці говорили, що навіть будучи переконаним монархістом, ґенерал Гінденбурґ, зложивши присягу шанувати републиканську форму правління, не поважиться робити тайних заходів проти републики.

Хто мав слушність, сього не можна було вирішити дебатою; тільки час міг доказати, хто має слушність. Здається, що час уже своє доказав. Так принаймні думають уже нині визначні німецькі монархісти. Ось в одному німецькому журналі виступає Вальтер Лямбах, перзидент Німецької Націоналістичної Федерації Робітників, монархістичної орґанізації, з маркантною заявою:

„Коли німецькі монархісти вибрали Гінденбурґа президентом републики, то тим вони похоронили ідею монархізму в Німеччині. Нині всякий здорово думаючий монархіст мусить признати, що з монархістичного руху в Німеччині властиво поза Болгарією навіть сліду не лишилося."

Сей факт Лямбах пояснює в наскрізь оригінальний спосіб. Говорить він, що від часу вибору президентом Гінденбурґа на перший плян у політичному життю краю висунулася постать Гінденбурґа. Цісар зійшов на другий плян. Серед блеску слави цісарського ґенерала, а нинішнього президента краю поблідла постать німецького цісаря.

Значить, Лямбах пояснює упадок монархізму троха інакше, як се робили републиканці. Та чи вмерла Меляся, чи її болячка задушила, се на одно Мелясі виходить. Досить, що німецький монархізм, який давав тільки поживи нашим монархістам, погиб. Казали наші монархісти: „Коли Німець, такий розумний, хитрий Німець за монархією, то й нам треба". Нині сей „Німець, такий розумний і такий хитрий" став републиканцем...

Каже сей Лямбах:

„Молодіж Німеччини держиться осторонь від монархістичних орґанізацій. Нинішний буржуазний світ праці й спорту не хоче й пальцем рушити, щоби помогти дідичному монархови".

РЕЛІҐІЙНИЙ ПЕРЕСУД В АМЕРИЦІ

Дуже богато чується з уст кождого Американця, що в Америці панує цілковита релігійна свобода, вслід за якою іде **абсолютна релігійна терпимість**.

На перший погляд воно ніби так, але в сути річи між Американцями боряться два сильні релігійні світи — світ католицький і світ протестантський. Релігійна боротьба між католиками та протестантами є дуже поважна; вона проникає до глибини життя кожного Американця; вона має свій вислів на релігійному, культурно-просвітному, політичному і економічному полі.

Сила силенна двоякого рода шкіл (католицьких та протестантських), від прилюдних аж до університетів, ріжні орґанізації із яскравою релігійною закраскою, (пр. масони, лицарі Колюмба та К. К. Клени) вказують нам на це, що релігійний антаґонізм між Американцями — є доволі великий.

Правда, хоч серед Американців та боротьба, той релігійний антаґонізм не проявляється в загумінкових файтах та яркій ворожнечі, то однак всетаки спостерегти можна між католиками і протестантами напружені відносини та чималу заїлість.

Хотівши як слід оцінити релігійну боротьбу між Американцями, то треба би було цю справу освітлювати що найменьше від часів реформації в Европі, а головно від часів „Великої Кромвелівської Революції в Анґлії" (в часи Хмельниччини). Освітлюючи згаданий період, треба би підкреслити, що так в часах реформації як і в часах кромвелівщини кат. церква в Анґлії грала велику політичну ролю. Вона стояла на сторожі монархії і виступала проти демократизму, який тоді будився до життя.

Пуританізм в Анґлії та анґлійська церква це твір демократичних стремлінь Анґлійців в старому краю (на релігійному полі).

Боротьба між анґліканською й католицькою церквою, перенесена в Америку, жевріє до сьогодня на тутешному континенті. Вона діссонансує в житті Америки — головно в найважнійших хвилях Америки, в часах вибору президента Злучених Держав.

На протязі 1928. р. чути було виразні голоси, що, мовляв, в Америці між католиками і протестантами повиннобн прийти до „компромісу" на політичному полі. Про цей „компроміс" зачалось говорити від часу, як з рамени демократичної партії зачав кандидатувати популярний чоловік Ал Смит з Ню Йорку. Перед номінацією Смита говорилось, що Смит, яко католик взагалі не може кандидатувати, бо, мовляв, президентом може бути лише протестант. Згадавши про кандидатуру Смита, треба підкреслити, що в американській конституції нема нігде сказано, що католик не може бути президентом. При укладанню конституції для Америки були деякі голоси, щоби таке застереження зробити, однак цього несвободолюбивого застереження на письмі (в конституції) не зроблено. Півтора століття тому назад католики були за слабі і тому творці конституці й не потрібували забезпечуватись. Це застереження принято до відома і наче силою звичаєвого права за півтора століття ані один католик не засів як президент в Злучених Державах.

Нині Американські католики за всяку ціну хотять змінити „те звичаєве право" і за всяку ціну попирають кандидатуру Смита. Католики заздалегідь роблять зручні заходи, щоб лиш добитись до політичного впливу в Америці.

В марті 28 р. заходом католиків відбувся конґрес католиків, протестантів і жидів священиків), на якім обговорювалось піддержку моралі і співжиття ріжних віроісповідань і за суґестією католиків співучасники конґресу „нібн прийшли" до переконання, що можна спільно працювати для добра Америки.

Відтак зачали католики в пресі і в своїх орґанізаціях розвивати „ідею", що так католики, як і протестанти Американці можуть бути найбільшими патріотами, бо засадничих перешкод немає. Ми недавно тому чули, що один визначний католицький військовий капелян складає заяву, що колиб пр. папа римський заборонив йому не брати участи в політичнім життю своєї батьківщини, то він зірвав би з Римом. Самий Смит заявив прилюдно, що він добро своєї батьківщини та її закони цінить понад все. Це можна інтерпретувати так, що колиб папа римський вмішався у внутрішні справи Америки, то він, будучи орґаном держави, виступивби проти самого папи.

Американські католики за всяку ціну **стараються добитися до керми державної. Публичну опінію стараються відносно даної справи підготовити** в тому напрямі, що, мовляв, і свідоміщі католики і розважнійші кола протестантів ідуть собі взаїмно на зустріч — себто обі сторони працюють над зближенням.

З цікавими даними про взаїмну терпимість католиків і протестантів до себе виступив недавно о. Дж. Еліот Рос.

Ґрупа дослідників розвела слідство серед протестантів у місті Ферчайдлі, в стейті Конетикаті, старaючися найти, що думають протестанти про католиків. Дослідники завдавали протестантам питання, чому вони не люблять католиків, і діставали на се незвичайно ріжнородні, а дуже повчаючі відповіди.

Закидували протестанти католикам, що католики хочуть посадити у Вашинґтоні папу; що при помочи латинської мови затемнюють нарід; що целібатом ширять деморалізацію; що зле адміниструють католицькі інституції; що не дозволяють читати; що бавляться у великі формальні церемонії і зі справ віри роблять „hocus-pocus" (кпини).

Разом протестанти роблять католикам понад 50 закидів.

Той самий о. Рос робив теж досліди серед католиків, допитуючися їх, що вони мають до закинення протестантам. Він подає всі 20 закидів, які він стрінув серед католиків проти протестантів. Закиди теж ріжнородні, теж по більшости необсновані, і теж свідчать про релігійну загорілість. Мовляв, протестанти в політичному життю виступають проти католиків; попирають К. К. Кленів; що протестанти піддержують закон, дозволяючий розвід, тимсамим ширять вільну любов і т. п.

Цілі розумовання о. Роса в сути річи є доказом, що в свободолюбивій Америці кипить боротьба двох світів, католицького і протестантського. Чи наближаючіся президіяльні вибори розбудять релігійний антаґонізм чи ослаблять його, се варта буде побачити.

Др. В. Клодницький.

СТАРОКРАЄВИЙ МІСЯЧНИК ПРО ШАПОВАЛІВСЬКУ УГОДУ З МОСКАЛЯМИ

Про відновлення єдиної й неділимої Росії.

„Літературно Науковий Вістник", поважний український місячник, що виходить у Львові, помістив у своїм VII—VIII. зошиті за місяць липень і серпень сього року критику московського журнала Вестника Социялистической Лиги Нового Востока.

Як видно зі заголовку сього „Вестника", журнал має на цілі пропаґувати ідею „нового сходу". Як легко можна догадатися, під сею думкою „нового сходу" криється новий плян відбудови російської імперії.

З огляду на те, що послідними часами справа сього „нового сходу" набрала розголосу не тільки в европейській еміґрації, але навіть серед американської, де прихильникам пляну „нового сходу", українські соціялісти з „Народної Волі", навіть відступили сей орґан для пропаґанди сього пляну, подаємо сю статтю в цілости для розваги читачам.

Стаття звучить:

„З великою приємністю читається перший нумер „Вестника" Ліґи: все мило бачити, як хтось здіймає маску і зачинає говорити те, що думає... До „Ліґи" належать — під протекторатом, очевидно, російських соціялістів-революціонерів — українські (М. Шаповал) і ще деякі.

„У вступній статті — „От редакции" читаємо, що ціла велика визвольна боротьба „російських" народів проти своєї метрополії — є „наслідком незнання або непорозуміння" одних другими; саме се „непорозуміння" й викликало „недовіря і ворожнечу", які — якби так сісти і між собою добре побалакати — „легко могли би бути розсіяні..."

„З статті Ґуревича довідуємося, що стреміти до своєї незалежности народи бувшої Росії не сміють шляхом війни, лише шляхом — „сґовора", з метрополією, „в дусі сучасного демократичного соціялізму..."

„Мабуть самому авторові трохи соромно було писати отсі благоглупости, тому він припускає, що його рецепта багатьом видасться „ідеалістіческім благодушіем", але се його не лякає: „під впливом громадської думки" його погляди напевно переможуть..

„Дальше йде звичайний російсько-демократичний словоблудний оркан: „торжество начал справедливості, права і демократії... прінціпи свободи, равенства, братства", пошанування кождої „національної індивідуальности" і пр. А вислід — **„не обособленіе, а обєдіненіе"** окремих націй як задача Ліґи. Хочете державної самостійности? Маєте й державну самостійність, лиш при тім само собою розуміється, що „свобідна національно-державна самоуправа зовсім не вимагає не лиш господарчого і культурного відокремлення, але навіть і повної політичної сепарації окремих держав"... І вівці отже цілі, і вовк ситий — є держава, але є і „єдиная і неделімая" з культурною, господарчою і навіть політичною супрематією... І се, як виходить, не тільки не шкодить самостійности окремих зєдинених держав, а навпаки, помагає їй! Бо таке „обєднання" є „найбільш ефектовною запорукою їх самостійности". Як добре російські соціялісти засвоїли науку чорносотенців, що анексія України відбувається в „їж власних інтересах", що не тільки Росія без України, але й Україна без Росії не може істнувати...

„Дальше йдуть точки над і: спільна закордонна політика, митний союз, бо на що якійсь там Україні здався „дорого стоящій государственний апарат?" ліпше вже сей апарат візьме в свої руки Росія: і для неї певніше, і для України клопоту менше...

„Цікаво, що сей арґумент проти самостійности є однаковий і в протеґованім М. Шаповалом орґані „Ліґи" і в... „презреннаго Малороса", товариша Чубаря. На 3-ій Сесії В. Ц. В. К. голова раднаркомісарів сказав: „Союз — се добровільна орґанізація. Колиб ми були відокремленою державою, то нам треба булоб збільшиним для своєї оборони військо на Україні в декілька разів, рівняючи з тим, що ми маємо тепер. А чи булоб се справді в інтересах пролетаріяту?" („Вісти, ч. 66 с. р.)...

„Правда, яке зворушаюче однодумство у Чубаря і в Ґуревича з Шаповалом?

„Сей останній у статті „Ліґа Нового Востюка і грузінская соціял-демократія" бідкається над „ненормальністю відносин на сході Европи" які поріжнили між собою окремі соціялістичні орґанізації. Боронить постуляту Ліґи: головно, щоб народам не заманулося самим рішати про свою долю, сього Шаповал не допускає, треба шукати натомісць „соглашенія заінтересованих сторон". І тут український соціяліст і революціонер повчає грузинського соціяліста Рамішвілі, що сього „соглашенія" треба таки шукати, нічого не роблячи самочинно. Миж думаємо, що таки Рамішвілі має рацію, коли каже, що „соглашеніе заінтересованих сторон" значить — „отделеніе от Россії с разрешенія русскаво правительства", та що „соціялістіческая Ліґа виходіт защітніцей русскаво імперіалізма".

„Так і треба дивитися на цілу нову імпрезу Ґуревичів і Шаповалів — спілка для відновлення єдиної і неділимої Росії під сосом голосних колись, а тепер зовсім набридлих фраз. Справді цих людей ніщо, хіба лише могила виправить...

„Перед війною були Українці, що визнавали рідну культуру тільки „для домашнього обіходу", вищіж форми культурного життя на Україні мали бути московські. Тепер маємо сторонників держави для домашнього обіходу — „державна самоуправа" ще нам, а мита, заграничня політика, армія, державний апарат, то що, се в руках Росії („Сходу Европи"), а називається все разом — „вільний з вільними і рівний з рівними"...

„І треба було роками греміти проти „большевицьких окупантів" у „Новій Україні", щоби погодитися — супроти жменьки московських еміґрантів — на ще куцішу автономію, ніж її фактично має Україна під Совідами"...

М. Л.

В. Кедровський.

1917 РІК.

(171)

„Вас слухає полковник Шнеур. Зараз довідаються, чи може підійти верховний головнокомандуючий. (Через кілька хвилин).

— При апараті верховний головнокомандуючий Криленко.

— При апараті представники Ґенерального Секретаріяту. Ґенеральний секретар військових справ Петлюра і ґенеральний секретар праці Порш. Перед відповіддю офіціяльною на питання, зачеплені в розмові верховного головнокомандуючого з Петлюрою, по дорученню Ґенер. Секретаріяту, що відбулась учора 23-го ноября, такого змісту:

„На основі постанови Української Ради про необхідність утворення загально-державної влади, Ґен. Секретаріят, яко Уряд Української Народньої Републики, звертається до вас з нижче поданим: беручи на увагу необхідність невідкладного розроблення умов загального демократичного миру, умов, котрі можуть бути запропоновані воюючим сторонам лиш загально-російською авторитетною владою, уповноваженою всіма народами Російської Републики. Ґенеральний Секретаріят тепер же вважає необхідним приступити до утворення Центрального російського уряду й з цією метою звертається до всіх істнуючих орґанів краєвої влади, а саме: до уряду південно-східного союзу козаків, гірняків та народів вільних степів, до уряду Кавказа, уряду Сибіру, до орґану влади автономної Молдавії, до орґану автономного Крима, до орґану влади автономної Башкирії, і до инших орґанізованих країв, а також і до народньої ради в Петрограді з пропозицією негайно розпочати переговори з Ґенеральним Секретаріятом про утворення соціялістичного уряду Росії на основі такої плятформи: 1) заключення загального демократичного миру. 2) своєчасне скликання Всеросійських Установчих Зборів.

„В разі вашої згоди Ґенеральний Секретаріят прохає не відмовити негайно повідомити по прямому проводу, до якого строку ваші представники змогли би прибути до Київа для участи в нараді, яку скликає Ґенеральний Секретаріят з вище зазначеною метою.

„З цим закликом Ґенеральний Секретаріят увійшов у зносини з петроградською народньою радою, перед якою відповідальна у своїй діяльности рада народних комісарів, до уряду Кавказу, Сибіру, південно-східного союзу козачих країв, гірняків та вільних народів і т. д. Бажано одержати яко мога швидше відповідь на цей заклик, між иншим від народньої ради".

Криленко на це відповів, що він не уповноважений вирішати такі справи й пообіцяв цю розмову переказати до Петрограду. Звичайно, большевики правдиво оцінили, що ця пропропозиція для них смертельно небезпечна, а тому у відповідь повели ще більше шалену аґітацію проти Ц. Ради.

Треба було розвязувати величезний клубок справ, що оповили всю Україну. Треба було ратувати все, що доцільне й потрібне, від анархії та розкладу, а разом з тим творити нове, потрібне для держави як апарат та військова сила. Тісно між собою переплелися питання внутрішнього державного порядку й зовнішнього. Треба було направити кольосальну енергію на розпутування їх, до намічення правдивого шляху напрямка національної й соціяльної політики. Завдання ці були не під силу Центральній Раді; вони переросли далеко у своїх вимогах те, що могли дати „самородні" політики, доходячи, часто після довгих сварок і неймовірного напруження, до „істин", які жадної цінности не мали в сучасні часи, або були практикою життя давно вже забраковані.

Центральна Рада все більше заплутувалася в протиріччя, які по части створили самі проводарі Ради. Вона увесь час плуталася між націоналізмом та інтернаціоналізмом, між сепаратизмом та централізмом; між творенням української державности та збереженням „російської" державности". Спотикалася вона, шкудиляла; вмовляла собі химеру, що веде маси за собою, сама бігла за ними, розтікаючись по стежках, часто протилежних одна другій, що були протоптані тими масами в їх несвідомому бігу до провалля.

Не хочу я тут робити закидів тодішнім провідникам, що вони були злочинні, або свідомо вели український національний рух до загибелі, чи самі стреміли до того. Навпаки, вони вірили, що ведуть український нарід до визволення. Так дивно поступали вони тому, що всі були продуктом спадщини попередніх століть поневолення українського народу. Переродитися в один день не зміг ні сам нарід, ні його провідники.

Правда, були деякі осібняки, що в інтересах своїх, еґоїстичних, персональних, свідомо ставали на шлях авантуристичний, на шлях експериментализму, говорючи „як небудь воно буде".

Протилежні їм були протестанти проти хибної, на їх думку, малонаціоналістичної політики Центральної Ради, але ті й другі ґубилися в подавляючій більшости тих, що вели політику Ц. Ради по шляху, що в історію увійде як шлях політики Центральної Ради.

Між иншим, коли простудіювати настрої активних українських мас того часу, то вони мало чим ріжнились від своєї репрезентантки Ц. Ради. Дійсно, Центр. Рада була репрезентантом українських активних революційних мас, але не була їх вождом. В цьому основний її гріх, слабість і траґедія. Самі маси не мали ясно окреслених непорушніх національних ідеалів, а Рада їх не дала, йдучи шляхом шукань, компромісів і хвильових ефектів, якраз тим шляхом, який проклали маси йдучи по ньому, несвідомо, з завязаними очима, підштовхувані лише незрозумілим їм інстинктом.

В намірах Центральної Ради збирати в Києві представників всіх народностей, щоби з ними утворити спільний федеративний уряд для бувшої імперії, повторилася історична помилка українських діячів, коли вони вважали можливим здобути вплив для України на Московщині. В старину з Київа на Московщину йшли українські вчені, йшло духовенство й військові та адміністративно-політичні орґанізатори. Йшли вони тут не лише з думкою творити там Москалям культуру, цивілізацію та державу, але й з бажанням, щоби Київ став духовним та політичним центром для всього Сходу Европи, а власне для Московщини.

Дальше буде)

Славний лікар, професор др. Бок (автор книжки „Здорова і хора людина") був нераз дуже непривітний для пацієнтів. Раз прийшов до нього дуже богатний грубезний рентієр Шульц і спитався:

— Що поможе проти ревматизму, пане професор?

— Жийте денно з двох марок, але й запрацюйте їх! — була відповідь неперебірчивого лікаря.

Пословиця.

— Ех... у нашого предсідника горяча голова на плечах!

— Уважайте, аби шапка — не занялась!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В СПРАВІ ШКІЛЬНОЇ МОЛОДЕЖИ.

Приходиться нераз нам чути нарікання старших на шкільну дітвору. Мовляв, наші діти нечемні, збиточні, неслухняні і т. п. Та замісць осуджувати дітей, ми повинні вглянути в причини лиха, яке нераз вкрадається в ті невинні істоти, проти їх волі.

Головною причиною зла, яке зводить наші діти на бездороже, є те, що ми, родичі, дуже мало дбаємо, а майже не інтересуємося діточим життєм. Ми дбаємо (як що можна назвати це дбаннем) про себе, а життє і судьбу дітий лишаємо часови. Ми заняті, як кажемо, ріжними справами, а справу дітий відкладаємо на бік, на послідне місце.

Ми заняті орґанізаціями, товариствами старших, які є ознакою народного життя, та немов забуваємо, що ті всі орґанізаційні здобутки мають остати нашим діттям, які колись мають і повинні вести розпочате нами дію. Та коли наші діти будуть жити одинцем, вони будуть подібними до тих дітий, яким батьки придбали і лишили гарне ґаздівство, а не навчили їх любити, шанувати та працювати на тім ґаздівстві і ті діти воліли бути слугами у других ґаздів як бути самим ґаздами.

Щоби цему бодай вчасти запобігти, ми повинні вглянути лихові в очи і звести з ним завзяту, безпощадну боротьбу.

Як висше сказано, ми не інтересуємося життєм наших дітий. Неоден батько скаже: „Я про свої діти дбаю, працюю на прокормленє і одяг для них, посилаю їх у школу. А дальше, се вже річ школи вивести їх в люди!"

Здавалобся, що цей батько сповняє свій батьківський обовязок супроти своїх дітий. Та той сам батько час-від-часу запивається до безтями і в такім стані зводить в присутности своїх дітий з жінкою порахунки, а неприличним бесідам, а навіть і ділам границь в него нема. Таке саме, на жаль, можна сказати і про не одних материй, які, як можна чути, перевисшають подібними прикметами своїх мужів. Чи примір, даний такими родичами, не бере верх над наукою школи?

Те саме, що тут сказано про таких родичів, можна сказати і про таких дякоучителів, які собі не здають справи з того великого обовязку, яким є наука і виховання дітий. Чим батько-мати для дитини в дома, тим дякоучитель у школі. І такий дякоучитель, що любить відвідувати сальони і приходити в напитім стані до школи, не повинен рішучо мати місця в науці дітий.

Переходить час шкільних вакацій. Повинні тепер як учителі так і родичі подбати, щоби наші шкільні діти були зорґанізовані в шкільних товариствах, де діти крім науки в школі училисьби творити й любити українську орґанізацію. Хай вони під проводом своїх учителів відбувають свої мітінґи.

Заінтересуймо дітий справами гуманітарними, щоби в дітях крім патріотизму була і людяність.

Відорвім діти від пустих і небезпечних забав по улицях, а даймо їм забави товариські в товаристві.

Така орґанізація дітий при школі приносить і полекшу учителеви у веденню науки, бо дитина, яка належить до шкільного товариства, підходить під припис статута, в якім між иншим є сказано: „Дитина має поводитися взірцево і в школі і в дома і на ріжних публичних місцях".

До цеї важної (по думці підписаного) справи, в орґанізації шкільних дітей, повинні всі родичі прийти своїм учителям з моральною і матеріяльною помічю.

Першим кроком в орґанізованню шкільної дітвори є збори всіх батьків і материй в присутности дітий. На тих зборах справа орґанізації дітий повинна переводитися поважно, щоби діти були свідками, що їх родичі лучаться у веденню науки разом з учителем.

Старшина товариства, вибрана дітьми з дітий, переводить мітінґами під проводом учителя згідно з постановами статута.

Стараннем учителя і родичів є, щоби діти виповняли приписи статута шкільного товариства з любовою, а успіхи будуть великі.

Йосиф Буката,
Перт Амбой, Н. Дж.

—o—

ЯК ТО ПОЛЯКИ ХВАЛЯТЬСЯ ЧУЖИМ.

В нашій Филаделфії виходить собі якась польська, мало кому знана газетка „Гвязда". В числі з дня 12 липня с. р., на першій стороні новинки під заголовком „Одзначені стипендіями", хвалиться вона, що в Филаделфії зпомежи 50 учнів і учениць, які зістали с. р. наділені міською Шкільною Радою Просвіти за відзначаючу науку в середних школах (High School) стипендіями, знаходиться також пять польських студентів і студенток.

Нічого в тім не було би для нас цікавого, що місто Филаделфія надіює й кілька польських відзначаючихся в науці студентів стипендіями, щоби не мале „але". Бо в списі імен, який в тій новинці наступає, знаходиться також імя панни Марії Нагірної і п-ни Юлії Процик.

Що до панни Юлії Процик, яку також „Гвязда" зачисляє яко Польку, то я особисто не реконався, що родичі панни Процик походять з російської України і ані вони ані панна Процик ніколи не зачислювали себе і не зачислюють до польскости, а тримаються російскости.

Щодо панни Нагірної — я панну Нагірну знаю особисто, знаю і її родичів, бо батько панни Нагірної є членом Укр. Нар. Союза в бр.св. Георгія, в. 239 У. Н. Союза, в котрім я секретарем і мешкаємо в сусідстві.

В який спосіб згадана „Гвязда" „зробила" дочку українських родичів Полькою, я не знаю і в то не входжу. Думаю, що се або велика помилка, або звичайний собі польський спосіб хвалитися чужим.

Ані панна Нагірна, ані її родичі ніколи до польськости не признавалися і всі вони щирі і свідомі Українці.

Родичі панни Нагірної і ширший загал Українців в Филаделфії дійсно можуть бути горді, що зпомежи десятків тисяч учнів і учениць, які покінчили с. р. середні школи в Филаделфії, молода Українка, панна Нагірна була одною з щасливої „пятьдесятки", якій міська Шкільна Рада уділила стипендії до дальших наук в академіях і університетах. В William Penn High School відзначалася вона пильністю в науці загальній, а виїмково в штуці мальовання. За відзначаючу науку діставала вона послідних два роки грошеву нагороду, а сего року мала вона безплатну шкільну прогулькову подорож до Вашинґтону і назад.

В школі була вона артистичною редакторкою шкільного журнала; предсідателькою артистичного комітету та предсідателькою Клюбу Штуки, як про се свідчить автентичний витинок з памяткової книжки градуантів на р. 1928. Її фотографія була поміщена у всіх англійських филаделфійських ґазетах, а вершком заслуги панни Марії Нагірної є тепер висше згадана стипендія, яку Шкільна Рада міста Филаделфії уділила панні Нагірній на дальшу науку в Академії Штуки (Academy of Fine Arts), з якої звичайно висилають своїх талановитих учеників-артистів ще на один рік безплатного викінчення в Европу.

Характеристичним є, що отець панни Нагірної заледви може себе підписати, якої то штуки навчивсь він вже аж — в Америці... Опріч панни Марії має він ще шестеро дітей, отже досить велику родину до удержання. Щоби всіх утримати і одяги, то прихід з його маленького складу під ч. 1249 N. 2nd Street кухонно-зе[illegible] старчаючим, отже отець родини робить яко звиклий робітник в „шапі".

[illegible]

Филаделфія, Па.

[illegible]

...мильки вкра-зайшла в ч. 171. Свободи, в дописі з Брукліна. Має бути Марія Карплюк, а не Марія Коралюк та Юлія Сметанюк а не Юлія Семенюк.

В другій частині дописі хибно подано, що п. Савицький є учителем при українській школі на Савт. П. Савицький провадить школу на 5-ій вулиці Норт.

В. Яськів.

Чорний.

З БИТВ О ЛЬВІВ

3)

(Продовження)

В 8. годині рано сотня рушає зі села. 25 стрільців і один старшина відходять у сторону Кротошина. Вийшовши зі села, сотня розпускається в розстрільну і йде вперед, а за нею два скорострілі по боках, які стрільці несуть на плечах. Далеко за сотнею ідуть сани з набоями, а решта саней, та кухня лишаються в селі, доки ми не займемо Давидова.

За ніч упав ще ліпший сніжок, тому марш трудний, однак з приємністю бродимо по снігу. Нераз паде не один з нас в яму, повну снігу, та це і добре, бо так „заґартовується чоловік і стає витривалим на все".

По недовгім марші знаходимо лучбу з сотнею і з нею наступаємо на Давидів. Наша панцирка в середині, 1. сотня на праве від неї, а 3. сотня на ліво.

По малій стрілянині занимаємо Давидів. Ляхи утікають до Пасік зубрецьких. Перша сотня обсаджує край села, а 3. йде в запас і закватеровується в селі Давидові. Польська інтелігенція (як учитель, лісничий) утекла разом з їх славетним, грабіжницьким військом, лишаючи все своє добро на місци. До нас приходить наша кухня з готовим обідом, який складається зі зупи, мяса та картофель. Так старшини, як і стрільці дістають той сам обід з одної кухні. Всім разом ліпше смакує. На вечеру дістаємо „ґуляш" або чорну каву. Послідну і на сніданнє. Крім того дістаємо денно пів хліба і по 10 папіросів.

На другий день 3. сотня змінює першу, а послідна йде в запас. Трета сотня висилає стежі в ріжні сторони: до Пасік зубрецьких, до Копятина, та держить лучбу з Коломийцями, які є в Кротошині. Наші стежі стрічаються з польськими і навзаїм перестрілюються. Страт не маємо ніяких.

Так переходить час перед обідом. Зараз по обіді являється польська панцирка і обстрілює наші позиції, не завдаючи нам ніяких страт, бо стріли падуть в село, де нема нашого війська.

На це надходить і наша панцирка і обі обстрілюються взаїмно. Наша виходить побідницею і примушує польську до відвороту. Се завдяки знаменитому артилерістови сотн. Тотоєскулови, який ані одного стрілу дармо не пускає. Кождий ним скерований стріл з пушки мусить впасти до ціли.

Стежа вислана вдруге до Копятина стрічається там з польською. Наша стежа проганяє її. З наших ранений один стрілець.

Одного дня по обіді вирушає наша панцирка (зі залогою стрільців з 3. сотні) під командою сотн. Тотоєскула вперед і заганяється досить далеко, бо аж на залізничу стацію в Сихові. Сотник Тотоєскул своїми пушками примушує Ляхів до відвороту. Бачучи, що Ляхи втікають, висідає він з 20 стрільцями з панцирки, робить з них розстрільну і жене за Ляхами, які утікають на право в ліс. Нараз вивязується стрілянина. З ляцької сторони обзиваються скорострілі. Однак сі не здержують сотника. Він іде дальше зі своїми стрільцями. Аж тут надлітає куля з ворожого скорострілa і ціляє в чоло сотн. Тотоєскула. Ще пару секунд тримається він на ногах і каже: „Товаришу, дай снігу" і з сими словами паде на землю.

Тимчасом Ляхи починають ліпше стріляти і більше скорострілів обзивається з їх сторони. Наші стрільці в граді ворожих куль беруть тяжко раненого сотника на руки і несуть до панцирки, яка зараз вертає назад, бо вона мала за задачу спатрулювати лише Пасіки зубрецькі. Сотн. Тотоєскул умирає ще тої самої ночі в полевій лічниці. Так тратимо ми одного з найздібніших наших старшин.

Дня 7. XII. дістає 3. сотня такий приказ: „Заняти Пасіки зубрецькі". О 1. годині в полудне висилає сотня туди дві чети і два скорострілі. Одна чета зі скорострілом наступає здовж залізничого шляху на ліво, а друга з другим скорострілом на право залізничої дороги. Обі чети приходять разом під Пасіки зубрецькі і в тій хвилі розпочинається стрілянина з обох сторін. Поляки мають чотири скорострілі, з них два стріляють з двора з вікон, звідки однак незабаром щезають, до чого примушують їх наші скорострілі. Надходить польська панцирка і обстрілює обі наші чети. Польські шрапнелі експльодують над нашими головами, однак це не страшить нас і ми йдемо вперед, не зважаючи на ляцькі кулі. Від одної чети до другої розноситься той сам клич: „Вперед! Вперед!" Для наших стрільців не страшні ляцькі шрапнелі та скорострілі!

От-от ми вже в селі. „Бий Янтка!—розносяться кличі між нашими стрільцями. Ще сильніше заграли польські скорострілі і нараз перестають стріляти. Поляки утікають.

„Гурра! Гурра! За ними!"

Ми занимаємо Пасіки зубрецькі. Мимо порядної стрілянини в нас страти малі.

Так ми, як і Поляки убрані майже в такі самі убрання і при наступі годі пізнати, чи то ворог, чи свій. Щоб уникнути непорозуміння, робимо собі знаки, а іменно: ми маємо на переді шапки білий папір, або ціла шапка обведена білим папером (може бути і біле полотно). По тім пізнаємо своїх. Здалека пізнати біле на шапці.

Відтепер перебуває 3. сотня в Пасіках зубрецьких, з виїмком пару днів, які робить службу при коломийській батерії пор. К. в Кротошині. Час переходить спокійно. До третої сотні приходить 30 стрільців, яко доповнення.

В Пасіках обкопуємося на краю села. Скоростріл все стоїть на залізничій будці зараз за залізничим мостом. В день і в ночі сповняють службу полеві сторожі (полева сторожа складається з 1 команданта та 7 стрільців), а є їх три: перша на роздорожу Львів - Давидів - Пасіки зубрецькі; друга на будці при скорострілі; трета на краю послідних хат, на ліво від залізничої дороги. Крім того одна чета все є в поготівлю, закватерована в перших хатах села. З нею разом є і другий скоростріл. Решта сотні міститься в дворі. В дворі під стріхою стайні уміщено дзвінок, на звук якого все збирається на алярм.

Що дня стежі. Від часу до часу являються у воздусі польські літаки, які ми сейчас обстрілюємо скорострілами. Вони обкидують нас бомбами, однак безуспішно.

Дня 15 XII. вечером дістає сотня такий приказ: „Завтра, то є 16. XII., о 5 годині раненько, висилає трета сотня одну чету піхоти і один скоростріл під командою старшини до Сихова. Другий курінь робить наступ на Сокільники. Чета зі скорострілом обсаджує в Сихові залізничу будку ч. 10 і має за задачу хоронити праве крило другого куріня, евентуально здержати ляцькі резерви. Чета тримає позицію аж до відклику".

На другий день о годині 5. раненько відходжу з одною четою і одним скорострілом до Сихова. Кождий стрілець має 200 острих набоїв, а при поясі пошкілька ручних гранат. Скоростріл та амуніцію до него (15 коробок) везуть скорострільчики на саночках.

На дворі ще зовсім темно... тишина... Переходимо наші полеві сторожі, які желають нам найліпшого успіху і машируємо як перед ворогом, забезпечені на всі сторони.

Приходимо так до перших хаток села Сихова. Цілковита тишина, яку лиш когут від часу до часу перериває. Кождий з нас з напруженнєм глядить наперед себе, бо тут мають бути Ляхи. Входимо до села і уважно розстрільна посувається вперед. Аж тут нараз починає ляцька артилерія зі Львова стріляти і шрапнелі рвуться якраз над нами. Щоб обминути страти, робимо рідку розстрільну і йдемо вперед, не уважаючи на ляцькі шрапнелі, які рівнож з нами йдуть, однак страт не маємо ніяких.

Починає свитати і чета приходить на місце призначення. Зараз обсаджуємо приказану лінію, себто здовж будки ч. 10, і чекаємо. Скоростріл иставлено коло будки.

Польська артилерія береться за ґранати і починає ними (15-центиметрівками) нас частувати, однак безуспішно, бо стріли падуть далеко за нами. Нам не роблять ґранати нічого, лиш цивільним.

Один ґранат паде в польську хату, а другий знова забиває в Поляка корову. Поляк, який поніс страту, проклинає своїх братів, які так зле міряють: „замісць стріляти до Гайдамаків, стріляє до корови". До наших ух доходять проклони Ляха: „Аби заткало ті канони на все"! У будці довідуємося знова про гарні вчинки польської армії.

У будці живе бідна вдова з дітьми і вона розказує нам таке: „Що дня приходять до нас Янтки і грабують нас. Коли рано впадає їх пару до хати, прикладають мені і малій дитині револьвер до грудей і ревуть: давай гроші. Тому, що я не маю грошей, бють мене!"

(Дальше буде)

КАРІЄРА ВНУЧКИ КОРОЛЯ.

—o—

В Берліні засудили на 9 місяців вязниці внучку баварського короля Людвика І., Ірмгарду. З нагоди процесу світ довідався кілька цікавих подробиць з карієри цієї аристократки. Виховали її в монастирі; у 12 році життя помістили в санаторії як передучасно полово розвиту. У 17 р. життя вона стає матірю, але родина не дозволяє їй вийти замуж за 38-літнього Англійця, батька дитини. Вона виходить замуж за молодого офіцира, що гине на війні. У 1916 р. новий кандидат до її руки стріляється. Вона виходить замуж удруге за старшого офіцира-паралітика. У 18 р. життя розводиться з ним і цього-ж дня виходить за письменника, щоби розійтись з ним негайно, коли він признається до страшної недуги. Четвертий раз Ірмґарда виходить за медика, не ждучи на розвід. Та й цим подружам, уже з „любови", вона не вповні вдоволена. Втікає в подорож з якимсь народнім учителем, зірвавщи з родиною. Попадає у вязницю враз із своїм останнім мужем за якісь темні справи, вдруге з якимсь студентом за ошуки. Ставала перед ріжними судами за нечисті махінації, до шпигунства включно. Ірмґарда мала визначний малярський і літературний талант і ще більший нахил до алькоголю. У вічній потребі гроша добувала його всіми способами і знову попала у вязницю. Коли вийде з вязниці, буде готовою авантуристкою у великім стилю.

ЗІ СПОРТУ Й ГИГІЄНИ.

Боротьба Зелізняка з Владком Збишком.

Виступи силачів, які відбулись минувшої суботи в „Пайонір Клюбі" в Ню Йорку, стягнули велике число цікавих, щоб поглянути на своїх симпатиків у змаганнях.

На першу пару вийшов старий Збишко проти нервового Шведа Фрайберга, якому вже час би уступитися від виступів. Змагання тревали 12 мінут; старий Збишко вийшов побідником.

Зате друга пара була вже цікава й інтересна. До „рінґу" перший ввійшов Зелізняк, а відтак Владек Збишко. Менаджер Пфефер оголосив боротьбу до укінчення, а присутні сподівались довгої боротьби. Однак боротьба тревала тільки 26 мінут, бо по кількох змаганнях Збишко почав показувати свої штучки: махнув високо ногою і тим способом натер Зелізнякови носа. Зелізняк вхопив зручно Збишка і викинув поза линви „рінґа". Випадку в людях не було, бо в час відсунулися з крісел. На таке приготоване місце повалився Збишко. Лежав він тут і не піднісся. Непритомного поліція віднесла на бік, а Зелізняка, поки виздоровіє Збишко, проголошено побідником. Публика вчинила Зелізнякови з приводу цеї події овацію.

У третій парі виступав Фред Маєрс з Шикаґа, якого звичаєм є класти противників в секундах. Так і сей раз поклав він Й. Веста з Ню Йорку в протягу 15 секунд.

Сей то Маєрс виступає в слідуючу суботу проти Зелізняка.

Волод. Юрковський.

—o—

ДИВНІ ПРИЧИНИ НЕДУГ.

Останнє століття в медицині зазначилося пошукуванням причин недуг, виходячи справедливо зі заложення, що знаючи причину недуги, легко буде її вилічити. Нині знаємо, що заразні недуги повстають із ділання дрібних сотворінь-бацилів. Далі переконалися вчені, що людський орґанізм відчуває ділання фізичних чинників, для нас незрозумілих. Так приміром людське тіло підлягає впливам ультрафіолетних промінів, раду і т. п. Горяч, холод, світло відграють велику ролю у людському житті. Найліпшим доказом того є, що людський орґанізм підлягає недугам виразно сезоновим, що повстають наслідком низької теплоти воздуха або наслідком завеликої вохкости. Бурі викликують в орґанізмах деяких людей значні зміни; ревматиків болять ноги, кости ломлять, коли заноситься на дощ. Знане є, що горячка у хорих людей постійно зростає в означеній годині перед вечером. Коли це явище запримічено в усіх хорих, видно, що причина того лежить зовсім поза хорими. Це є те, що ми далеко більше залежимо від географічних і кліматичних умовин, ніж нам здається.

Запримічено приміром у Ніцеї, де є автоматичні телефони, що в телефонічній комунікації заходять перепони постійно в означених годинах і що все вертає до нормального стану без якихнебудь направ чи взагалі людського посередництва. Директор обсерваторії на Мон Бряні переконався, що власне ті забурення є наслідком магнетичних бурей, викликаних переходом сонішних плям на південну часть сонця.

Два нікейські лікарі, Фор і Сарду ствердили точно, що стан їх хорих погіршувався точно в тім часі, коли й телефони псувалися. Запримітили далі ці лікарі, що гострі припадки приключалися тоді цим, хто був хронічно хорий. Вони запримітили такі припадки забурень у хорих: зденервування, безсонність, умучення, болі жолудка, дрож, нервовість, конвульсії, биття серця, анґіна грудей і т. д. Після довгих дослідів лікарі ці переконалися, що 72 проц. тих недомагань мало місце у хорих власне підчас переходу сонішних плям через середній полудник. З того виходить, що людське здоровля мусить боротися з дуже богато чинниками, які не підпадають під людську контролю.

Лікар: Недавно лічив я дуже скомпліковане зломання ноги. Той чоловік потім бігав, наче справжній бігун.

Товариш: Певно зачав бігати, як ви показали йому рахунок за лічення?

ТЛО СЕНЗАЦІЙНОГО ПРАСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

Засуджені у Празі на сувору кару Міхалко, Сікорскі та др. Клепетаж — це не звичайні бандити, а люди на поважних, інтелігентних становищах. Міхалко редактор „Словацької Політики" та співробітник „Народніх Лістів", Сікорскі редактор „Залізничника", Клепетаж — публіцист. Ця трійка зробила змову, щоби видурити гроші від багатої дідички, Марґіт Вересмарті, ще молодої жінки, що вернулась з Америки з великим майном, пів міліоном чеських корон. Міхалко почав до неї залицятися, щоби поплатити свої довги. Сікорскі грав ролю свата. Коли справа йшла важко, Міхалко для доказу своїх щирих почувань (взявши раніще від Вересмарті задаток) згодився взяти з нею шлюб. Др. Клепетаж, третій спільник, грав ролю урядовця шлюбного уряду. Коли Вересмарті довідалася згодом про шантаж, загрозила судом. Тоді „гільтайська трійка" вибралася з нею на прогульку в словацькі гори і там її отруїла. Міхалко додушив нещасливу жертву і закопав її. Спілка злочинців зробила все заздалегідь, щоби доказати своє „алібі" (замовлені листи, телеґрами) і саме це зрадило злочинців. Кара смерти, досмертна вязниця і 15 літ тяжкої вязниці — всі ці кари вважає опінія в Чехословаччині вповні заслуженими за страшний злочин.

МИЛА ДОНЯ.

Замешкалий при вул. Декерта у Львові К. Красіцкі повідомив поліцію, що дня 3. липня біля год. 7.30 його замужня за незнаним йому мулярем дочка, замешкала при вул. Під Замком, прийшла до тата в відвідини, а не заставши його, розбила куфер і вкрала залізничий кожух вартости 260 зол.

КРІВАВЕ ВЕСІЛЛЯ.

На весіллі в Андрія Кіша в селі Молошковичі, яворівського повіту, дійшло до крівавої суперечки між парубками. Іван Сорочинський, 26-літній парубок з Лисиновець, пов. Городок ягайлонський, в суперечці з своїм товаришем Грицьком Буркою пхнув цього останнього кілька разів ножем, вбиваючи на смерть. Вбийника арештовано і відставлено до повітового суду в Городку.

ТІСНО З ГОТІВКОЮ.

У Варшаві відчувають великий брак готівки. Длятого намагаються найбільше векслями і то довгореченцевими. Процент в банках підноситься. Ще більше як у Варшаві відчувається трошева тіснота по инших містах, а вже найбільше по селах між селянами. Чи це не перша ластівка цьогорічного неврожаю?

БУДЕМО ЇСТИ ДЕРЕВО?

На засіданню хеміків в Дрездні (Саксонія) повідомив зібраних учений д-р Фридрих Барґіюс з Гайдельберґу, що він винайшов спосіб, як з дерева добувати харч для людей. З цим винаходом учений ще робив ріжні проби, але як уже почне справді продавати деревляний хліб, тоді певно на світі голоду не буде. Якось годі в це повірити, — хоча нині все можливе.

ПЕТЛЮРІВЦІ ЗАВОРУШИЛИСЯ.

У звязку з часописними вістками про нові комбінації в петлюрівському таборі та нові інтервенційні пляни, також львівська петлюрівська громада оживилася. На днях гостив у Львові петлюрівський дипльомат Д. Геродот з Букарешту, який відбув таємні наради з львівськими петлюрівськими недобитками. Хоча наради ці відбувалися дуже дискретно, то все таки вийшло на яв, що на них запали рішення бути готовими до нових авантур.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Отсим повідомляється всіх правно голосуючих членів греко католицької церкви св. Володимира в SCRANTON, PA., що

НАДЗВИЧАЙНИЙ МІТІНҐ ПАРОХІЯЛЬНИЙ

— відбудеться —

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ
428 SEVENTH ST., SCRANTON, PA

12-ГО АВГУСТА 1928

в годині першій по обіді.

Мітінґ скликується, щоби обговорити справи церковного майна. 174,7,8

Йосиф Коротош, предс.
Іван Чуприн, секретар.

ЗГОРІЛИ ЧИСЬ ПОЧТОВІ ПЕРЕСИЛКИ.

На стації Медика коло Перемишля занявся підчас шибування почтовий вагон. Пожежа швидко поширилася на цілий вагон і знищила всі почтові пересилки, вартости пів міліона золотих. Пожежа мала повстати з того, що у вагоні перевернулася засвічена столова лямпа.

